

лијеп, млад, упркос наративности свога тока, шаливог је карактера.

Варошко певање Плава забележено је и уз инструменталну пратњу и без ње. Уколико се изводи уз инструмент, то је најчешће двојица тамбура или, у појединим случајевима, хармоника. Без обзира на то који се инструмент користи у пратњи, варошко певање Плава одликује једноставност мелодике и мелопоетског обликовања, као и одсуство агогичког и динамичког нијансирања. Све ово доприноси да варошко певање плавских муслимана звучно веома подсећа на „равну песму“ Босне и Херцеговине, што, према мишљењу Димитрија Големовића, непосредно указује на њихово заједничко сеоско порекло. Ову тезу потврђује и присуство хетерофонних секундних сазвучја која се јављају у двогласном извођењу појединих примера (*Мејра шета мермерним сокаком, Постпало двоје и двоје, Доцкан Авдо из туђине дође*).

Компакт диск *Муслиманска традиција Плава* открива звучне просторе неких давних времена и удаљених крајева, тешко доступне чак и етномузиколозима. Уз стручну студију на српском и енглеском језику, неколико фотографија и географску карту југоистока Црне Горе, ова етномузиколошка пустоловина Димитрија Големовића постаје и наша, а његово музичко искуство део наше заједничке етномузиколошке ризнице.

Чланак примљен 30. 6. 2005.
УДК 786.2(086.76)(049.3)

Ана Котевска

Нада Колунџија, клавир САВРЕМЕНА МУЗИКА

Guarnerius 2005.

На другом компакт диску новог београдског музичког издавача, Центра лепих уметности Јована Колунџије *Guarnerius*, представљен је живи снимак реситала који је Нада Колунџија одржала октобра 2004. у новосадској синагоги. Поред узбудљивог и заводљивог непосредног отиска једног посебног тренутка, који сваки успешни *live*

снимак подразумева, нови носач звука овдашње пасиониране поборнице савремене музике сведочи о њеној јединственој, реткој и непоновљивој поетици интерпретације која превазилази оквире уобичајене извођачке праксе и очитује се на нивоу избора дела, драматургије концерта и начина извођења.

Различита генерацијска и језичка провенијенција заступљених аутора, од оних најстаријих, у интернационалним размерама културних имена Луја Андријесена (Louis Andriessen) и Мауриџија Кагела (Mauricio Kagel), преко средовечних Вука Куленовића и Милоша Раичковића, који своју каријеру последњих десетак година граде у САД, до најмлађе Ирене Поповић која се тренутно усавршава у Салибургу, не изазива, као што би се могло очекивати, тензију међу изабраним делима настајалим у распону од скоро тридесет година, нити оставља утисак неуједначене музичке супстанце. Напротив, поједностављена клавирска фактура и форма на макроплану, уз истовремену раскош тембра, тушеа и микродинамичких промена, циркуларни начин музичког мишљења и тумачења, одсуство плакатних иновација надокнађено дискретно али богато иновираним звуком који се помаља из другачијег тумачења препознатљивих пијанистичких конвенција и пракси... сви ови и слични елементи приближавају различите рукописе и сабирају их у утисак целине. Прелиди, токате, етиде, клавсенски и шапугави клавир, еуфемистички прикривене, иронично интониране или пренаглашене поруке, конвергирају једни ка другима и уливају се у јединствени ток.

Тежња ка *целом и јединственом* звучном простору и поднебљу постигнута је драматургијом овог програма–концерта која, као и увек када је Нада Колунџија у питању, представља резултат хармонизованог интуитивног и интелектуалног процеса и чини да се он прима као тешко дељива целина, као да је реч о изједначавању звучног с воденим и/или ваздушним елементом. Асиметричан ток једне, условно речено велике „полистилистичне“ свите почива на два упоришта већег обима и кумулативне енергије: програм отвара Куленовићев *Vir-*

цинал, развијен десетоминутни прелид који само у првом слоју усисава звук и технику клавирског претка, а глобално „разма-тра“ оргуљске и драмске потенцијале инструмента, док се Кагелова петнаестоминутна композиција *На диркама*, такође еуфемистичког поднаслова *Етида* за клавир, смештена пред крај овог програма, доживљава као кулминативни плато. Између ових дела, под истим осветљењем, протичу Андресенова компресована токата – *Слика Гистава Мороа* (Moreau) и иронично питома музика – односно опет квазитоката Милоша Раичковића на шест нота неприкривене „порукe“ и манифестног „става“ – *B-A-G-D-A-D*. Попут антифинала и упозорења да је реч о отвореном програмском концепту, крај ће означити дуалистичка минијатура *Тишина и ништа* за шапугави клавир, тј. за клавир и шапугача Ирене Поповић, чији би се наслов могао позајмити пројекту Наде Колунције у целини.

У складу с демијуршко-редитељским поступком Наде Колунције, њена интерпретација је истовремено присна и дис-

танцирана, ритуална и рационална, интимистички блиска с клавијатуром и читавим гигантским механизмом инструмента као тоталитетом музике, емпатијски повезана са супстанцом изведених дела и – парадоксално отуђена од њихових аутора у покушају да што ригорозније пренесе записе и да контролише све предвиђене звуке и њима припадајуће тишине.

Управо из антагонизма звучног хелонизма и размицања његових граница, с једне, и тежње за апсолутно тачним преношењем нотног текста, с друге стране, између идеализације музике као тајне и транспарентног документарног *тренутка-без-повратка* у коме се она догађа, истиче напета, усијана концентрација овог на први поглед „лаког“ и непроблематично ведрог програма.

A la Satie! Јер, у дубини поетике „балансирања на жици“ Наде Колунције препознаје се Сатијева субверзивност, без које се не би могло написати ни извести ниједно дело које фигурира на овом одличном дискографском артефакту.